

In Memoriam Aldona Stanionytė
(1932 04 03–2024 01 20)

Sausio 20 d. savo žemiškąją kelionę baigė Aldona Stanionytė – vyresniosios kartos entomologė, mūsų draugijos narė nuo 1965 m., biologijos mokslų kandidatė (1963), 1993 m. nostrifikuota daktare (gamtos mokslai). Gimė Lazdijuose, bet nuo 1933 m. Stanionių šeima gyveno Ukmergėje. Baigusi Ukmergės gimnaziją, dėl šeimyninių aplinkybių Aldona negalėjo iškart toliau mokytis, kuri laiką dirbo rajono švietimo skyriuje. 1951 m. įstojo į Vilniaus universiteto Gamtos fakultetą, buvo tarp geriausiai besimokančių. Atlikdama praktiką prie Kuršių marių surinko medžiagos diplominiam darbui apie unguorio augimą ir mitybą (vadovas doc. J. Maniukas). 1956 m. apgynus diplominį darbą jai buvo pripažinta biologo-zoologo kvalifikacija.

Po studijų A. Stanionytė gyveno Vilniuje – daugiau kaip tris dešimtmečius (1961–1992 m.). 1956 metų rudenį pradėjo darbą laborante Lietuvos mokslų akademijos Biologijos institute (pavadinimas keitėsi į Zoologijos ir parazitologijos, vėliau – Ekologijos). Šių institutų mokslinė bendradarbe dirbo iki 1993 m. pradžios.

1958 m. A. Stanionytė įstojo į stacionarinę aspirantūrą. Jau stojant buvo numatyta, kad bus rengiama bestuburių krypties disertacija. Jai vadovauti skiriamas akademikas prof. P. B. Šivickis, o tyrimo objektas – entomologinis: Lietuvos žirgeliai (*Odonata*). Aspirantė kaupė medžiagą apie žirgelių fauną Vilniaus regiono vandenyse, tyrinėjo lervinių stadijų gausumą. Ji išskyrė keturis lervų faunistinius kompleksus. Tyrė žirgelių priešimaginių stadijų vystymosi sezoniškumą ir lervų užsikrėtimą parazitais, įvertino jų, kaip tarpinių šeiminių, reikšmę pernešant *Prosthogominus* genties siurbikes.

1963 m. Vilniaus universitete apgynė biologijos mokslų kandidatės disertaciją „Lietuvos TSR žirgelių (*Odonata*) biologija ir jų parazitai“. Tarp instituto biologų ji buvo antroji moteris, apgynusi entomologinę disertaciją. Dirbo Bestuburių zoologijos sektoriaus jaunesniąja mokslinė bendradarbe. Po konkurso, nuo 1966 m. – vyresnioji mokslinė bendradarbė, kartu sektoriuje besiplečiančioje entomologų grupėje ji buvo ir grupės vadovė.

Žirgelius A. Stanionytė tyrinėjo ir vėliau, tačiau išskirtiniai buvo 1967 metai. Ji pradėjo gilintis į mažiausiai tuo metu ištirtą grupę – entomofagus-chalcidus (*Chalcidoidea*). Smulkiausi vabzdžiai, kai kurių kūno ilgis tesudaro 0,3-1,00 mm. Tai viena priežasčių, kodėl jie mažai ištirti. Chalcidai yra kitų vabzdžių kiaušinėlių parazitai. Įsigilinti į specifinę vabzdžių grupę buvo nelengva. Pradėjo juos rinkti gamtoje, per kelis metus buvo surinkta gausi kolekcija. Pradėjo skelbti naujas Lietuvos faunai rūšis. Apibūdinti galėjo tik pagal literatūros šaltinius. Identifikuodama kai kurias taksonomines grupes bendradarbiavo su chalcidų specialiste iš Alma Atos K. Džanokmen. Kviesdama ją į Vilnių, įgijo patirties. Jos paskelbė bendrų darbų.

Apie chalcidus A. Stanionytė publikavo per 20 straipsnių, buvo leidinio „Vabzdžių – sodo kenkėjų entomoparazitai“ (1979) bendraautorė. Yra išaiškinusi svarbiausius chalcidus – sodo kenkėjų parazitus (rūšinę sudėtį, kai kurių rūšių biofenologiją), nustačiusi jų reikšmę agrocenozėms. Iš viso ji paskelbė apie 70 mokslinių ir mokslo populiarinimo straipsnių.

A. Stanionytė, kaip ir E. Mikėnaitė-Gaidienė, su kuria bendravo, daug prisidėjo prie Lietuvos vabzdžių faunos kolekcinių fondų ir rinkinių sudarymo. Ji ilgai, net ir išėjus į pensiją, kolekcionavo ir tvarkė ne tik savo tiriamųjų grupių vabzdžius, bet ir kitų būrių rinkinius (dabar saugomi Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejuje). Būdama puiki vabzdžių ruošimo saugoti specialistė, tų darbų išmokė ir daugelį jaunesniųjų. Kolegos bendradarbiai išreikšdami jai pagarbą yra pavadinę net dvi naujų mokslui vabzdžių rūšis (gentys *Pseudopomyza* ir *Tersilochus*).

Apskritai, kolekcinė sritis A. Stanionytei buvo artima. Ji buvo knygų mylėtoja, turėjo vertingų meno leidinių, domėjosi vabzdžių tematikos filatelija, smulkiais keramikos dirbiniais, rankdarbiais, tuos dalykus išmanė, kaip ir jos sesuo, buvusi liaudies dailininkė.

Netekome kuklios darbuotojos ir specialistės, savo bendradarbių mėgstamos, ypač už jos dalykiškumą, tiesumą ir paprastumą.

Dr. Algimantas Jakimavičius

IN MEMORIAM ALDONA STANIONYTĖ (03 04 1932 – 20 01 2024)

In January 2024, we lost Dr. Aldona Stanionytė, an esteemed entomologist and a long-time member of the Lithuanian Entomological Society since 1965. She was born on March 3, 1932, in Lazdijai. Aldona graduated from Ukmergė 2nd Secondary School in 1950 and from the Faculty of Natural Sciences at Vilnius University in 1956, specialising in biology-zoology. From 1956 to 1958, she worked as a junior research associate at the Lithuanian Science Academy Institute of Biology (later known as the Institute of Ecology), and from 1958 to 1961, she pursued her PhD.

In 1963, she defended her PhD thesis in Biology titled “The Biology of Lithuanian dragonflies and damselflies (Odonata) and Their Parasites” at Vilnius University. Her research focused on identifying and studying Odonata species, their abundance, distribution, and the distribution of their larvae in various water bodies. She also investigated the parasites of Odonata and their significance in agriculture.

In 1967, Dr. Stanionytė began studying entomophagous chalcids (Chalcidoidea), a little-known group of insects in Lithuania at the time. She built an extensive collection of these insects, mastered their description methodology, and identified key chalcids, especially parasites of garden pests, highlighting their importance in garden agrocenoses. Throughout her career, she published around 20 papers in this field.

Dr. Stanionytė made significant contributions to compiling collections of Lithuanian insect fauna and published over 70 scientific articles and papers to disseminate knowledge. Collections were her passion; in addition to her insect collections, she was an avid reader and collected philately and ceramics. In recognition of her contributions, her colleagues named two new insect species (genera *Pseudopomyza* and *Tersilochus*) in her honour.

Her colleagues cherished her for her modesty, straightforwardness, and professionalism. Dr. Aldona Stanionytė will be fondly remembered and greatly missed.

Dr. Algimantas Jakimavičius